

SVENSKT NÄRINGSLIV

Socialdepartementet

Vår referens/dnr:

2023-159/CBK

s.remissvar@regeringskansliet.se,
s.sf@regeringskansliet.se

Er referens/dnr:

S2023/02643

2024-01-17

Remissvar

En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring (SOU 2023:53)

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring (SOU 2023:53).

Allmänna synpunkter

En särskild utredare har haft i uppdrag att göra en översyn av arbetsskadeförsäkringen, med syftet att säkerställa att livräntan fyller sin funktion när det gäller ekonomisk trygghet vid arbetsskada och att kvinnor och män ges ett likvärdigt skydd. Utredaren har även haft i uppdrag att analysera behovet av förändringar i undantaget från det generella arbetsskadebegreppet vid skador till följd av smitta och vissa psykosociala exponeringar. I uppdraget ingår även analys av behovet att anpassa skyddet från arbetsskadeförsäkringen vid arbete i hemmet och andra platser utanför ordinarie arbetsplats. Utredaren har även haft i uppdrag att analysera hur arbetsskadeförsäkringen i större utsträckning kan ta hänsyn till risker i enskilda arbetsmiljöer för att därigenom öka arbetsgivares ekonomiska drivkrafter att ta ansvar för att förebygga arbetsskador och främja arbetstagares återgång i arbete. Utredaren har därutöver haft i uppdrag att analysera om en ändrad finansiering av arbetsskadeförsäkringen kan medföra selektering bland olika grupper, i synnerhet anställbarhet i gruppen långtidsarbetslösa.

Svenskt Näringsliv anser att det är angeläget att arbetsskadeförsäkringen uppfyller högt ställda krav på förutsebarhet, rättssäkerhet och administrativ effektivitet. Tillämpningen av arbetsskadeförsäkringens regelverk bör präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet, där handläggarna besitter och har tillgång till relevant kunskap. Att arbetsskadeförsäkringen tillämpas rättssäkert och likformigt är en förutsättning för dess legitimitet.

Inom privat sektor gäller kollektivavtalet Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA), träffat mellan Svenskt Näringsliv, LO och PTK. TFA kompletterar den allmänna arbetsskadeförsäkringen. För TFA gäller samma definitioner för vad som kan anses utgöra arbetsskada som i den allmänna försäkringen, och det generella arbetsskadebegreppet samt beviskravet gäller på motsvarande sätt.

Det av Svenskt Näringsliv, LO och PTK gemensamt ägda Afa Försäkring tjänstepensions-aktiebolag (AFA) är försäkringsgivare av TFA och bedömer i handläggningen rätten till ersättning vid arbetsskada enligt villkoren och utifrån skadeståndsrättsliga principer. Genom AFA ges parterna tillgång till en unik skadedatabas. Vid olycksfall bedömer AFA rätten till ersättning direkt, vid arbetssjukdomar görs bedömningen av rätten till ersättning om skadan kvarstår 180 dagar efter visandedagen och Försäkringskassan godkänd den som arbetsskada. Sjukdomar som är upptagna på den så kallade ILO-listan prövas dock självständigt av AFA. AFA handlägger med andra ord en stor mängd arbetsskadeärenden som aldrig prövas av Försäkringskassan. Antalet godkända arbetsskador har ökat mellan åren 2005 och 2022 hos AFA från 32 000 till 67 000 per år. Försäkringskassan redovisar under samma tidsperiod minskade antal arbetsskadeärenden.

Arbetsmiljöarbetet som sker på företag utgår från arbetsmiljölagstiftningen. Det bygger på kunskap om arbetsmiljörisker och ett systematiskt arbetsmiljöarbete där risker tas om hand, skador och tillbud utreds, samtidigt som alla på arbetsplatsen tar sitt ansvar. Arbetsskade-försäkringen bidrar till arbetsmiljöarbetet, men är inte en förutsättning för det. Kopplingen mellan arbetsskada och arbetsmiljö är inte alltid tydlig.

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning att förutsättningarna för att få sin arbetsskada bedömd av Försäkringskassan, och därigenom sin rätt till livränta prövad, bör förtydligas för att säkerställa att livräntan fyller sin funktion när det gäller ekonomisk trygghet vid arbetsskada. Utredningen lägger också förslag som kan bidra till detta. Dessvärre lämnar utredningen även förslag som kan komma att skapa osäkerhet om arbetsskade-försäkringens omfattning och skapa förväntningar hos den försäkrade, vilka försäkringen svårigen kan infria.

Svenskt Näringsliv vill i sammanhanget betona vikten av att den allmänna socialförsäkringen - där arbetsskade-försäkringen ingår - stödjer företagets kompetensförsörjning. Den demografiska utvecklingen innebär stora utmaningar för välfärden, varför utrymmet för reformer som innebär ökade kostnader är begränsat. Förslag som innebär ökat deltagande på arbetsmarknaden bör prioriteras, framför förslag som riskerar leda till ökad (sjuk)frånvaro på arbetsmarknaden. När andelen förvärvsaktiva minskar samtidigt som den andel som de ska försörja blir allt fler, kommer nya behov att växa fram och prioriteringar behöva göras. Därför bör förslag som innebär ökade kostnader inom socialförsäkringarna, ställas i relation till frågan om långsiktig och hållbar finansiering.

Närmare om förslagen och bedömningarna

Förslaget om förändrade grundkrav för livränta

Utredningen föreslår att kravet på varaktighetsprognosen för en försäkrads nedsättning av förmågan att skaffa inkomst genom arbete ska sänkas från dagens ett år till 180 dagar. Därtill föreslår utredningen att en karenstid på 180 dagar ska införas. Sådan karenstid ska börja löpa från skadetidpunkten. Svenskt Näringsliv anser att livräntan även fortsatt ska vara avsedd att ersätta mer varaktiga inkomstförluster. Arbetsskade-försäkringen är sekundär till sjukförsäkringen. Utredningen menar att arbetsskade-försäkringen genom livränta ska ge ersättning till arbetsskadade personer när sjukförsäkringen inte ger ersättning efter dag 180 eller där sjukförsäkringen bara ersätter en del av inkomstförlusten under en längre tid.

Svenskt Näringsliv ser förtjänster med att införa en karenstid, men menar att sådan tid bör koppla till sjukförsäkringens regelverk och rehabiliteringskedjans dag 364. Med en karenstid om ett år motverkas risken att livräntans högre ersättning ökar sannolikheten för fler och

längre sjukskrivningar. Efter dag 364 finns begränsade undantagsregler i sjukförsäkringen avseende arbetsförmågebedömningen, jämfört med dag 180 då betydligt fler undantags-situationer föreligger. Efter dag 364 kan Försäkringskassan därför med större säkerhet bedöma den försäkrades framtida arbetsförmåga. Efter dag 364 sänks även sjukpenningen från normalnivå till fortsättningsnivå, sjukpenning efter dag 364 kan dock ersättas på normalnivå vid allvarlig sjukdom. Med allvarlig sjukdom avses ett väl avgränsat sjukdoms-tillstånd eller skada som förväntas kvarstå i minst sex månader. Med en karenstid på ett år istället för 180 dagar minskar även risken för att Försäkringskassan behöver göra många kostsamma arbetsskadeprövningar för att ersätta relativt små inkomstförluster, samtidigt som ansökningstidpunkten tydliggörs och livränta säkerställs vid mer varaktig inkomstförlust. Svenskt Näringsliv instämmer med utredningen om att det tar tid att bedöma den framtida arbetsförmågan och behovet av arbetsbyte när en person drabbas av arbetsskada. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** införandet av en karenstid, men anser att sådan karens ska vara ett år.

Svenskt Näringsliv instämmer med utredningen att ett sänkt varaktighetskrav från ett år till sex månader kommer förenkla prognosen för arbetsförmågans utveckling, samtidigt som det blir lättare för vården att uttala sig om prognosen. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** därför ett sänkt varaktighetskrav till sex månader, förutsatt att en initial karenstid om ett år gäller.

Förslaget om en fast prövningstidpunkt

Utredningen föreslår att en fast prövningstidpunkt för livränta ska införas. Utredningen föreslår att Försäkringskassan senast dag 550 i en sjukperiod ska klarlägga om den försäkrade anser att den nedsatta arbetsförmågan beror på arbetsskada. Om så är fallet ska myndigheten initiera en prövning av rätten till livränta senast dag 551 i sjukperioden.

Svenskt Näringsliv anser att det finns anledning för Försäkringskassan att vid viss tidpunkt eller vid beslut om sjukersättning särskilt informera den försäkrade om möjligheterna att ansöka om livränta, för det fall att han eller hon anser sig ha nedsatt förmåga att skaffa sig inkomst på grund av arbetsskada. Genom den försäkrades ansökan tydliggörs vilken skada som ska prövas, samtidigt som uppgifter lämnas på heder och samvete, därtill kan den försäkrade förväntas vara engagerad i utredningen av framtida arbetsförmåga och eventuellt behov av arbetsbyte. Det saknas däremot anledning för myndigheten att initiera en prövning av rätten till livränta utan ansökan från den försäkrade. Svenskt Näringsliv **avstyrker** därför förslaget.

Förslaget om att ta bort kravet på inkomstförlust om en fjärdedels prisbasbelopp

Utöver kravet på att inkomstförluster måste uppgå till minst en femtondel av inkomsten före skadan finns även ett krav på att inkomstförlusten ska uppgå till minst en fjärdedel av prisbasbeloppet för det år när livränta ska börja betalas. Utredningen föreslår slopande av kravet att inkomstförlusten uppgår till minst en fjärdedel av prisbasbeloppet när livränta ska börja betalas. Dagens regler innebär att försäkrade med låga inkomster riskerar att inte få livränta, trots att han eller hon förlorar en femtondel av sin inkomst på grund av skadan. Svenskt Näringsliv anser att kravet att en försäkrad gör en inkomstförlust om en femtondel av inkomsten före skadan är tillräckligt och **tillstyrker** därför förslaget.

Förslaget om att arbetsmarknadsbegreppet normalt förekommande arbete ska användas vid bedömning av inkomstförmåga

Då arbetsskadeersättning är sekundär till sjukförsäkringen kan det finnas anledning att vid bedömning av inkomst efter skada precisera arbetsmarknadsbegreppet med vägledning av

motsvarande reglering inom sjukpenningen och tillämpa "förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden". Svenskt Näringsliv **tillstyrker** därför förslaget

Förslaget om tydligare regler för äldre försäkrade som harmonieras med vad som gäller för äldre försäkrade inom sjukersättning

Arbetskadeförsäkringen är sekundär till sjukförsäkringen, varför det vid förtydligande av regelverket kan finnas anledning att ta hänsyn till relevanta bestämmelser i sjukförsäkringen. I sjukförsäkringen har renodling skett av de kriterier som tillämpas vid bedömning av arbetsförmågans nedsättning, varför det i huvudsak är medicinska skäl som bedöms. Motsvarande renodling har inte skett av arbetskadeförsäkringens regelverk med avseende på förvärvsförmågan. Med tanke på att utredningen föreslår förändrade grundkrav och preciserat arbetsmarknadsbegrepp med utgångspunkt i regelverket för sjukpenning, är det förvånande att inte förtydligande av regelverket gällande äldre bedömts med sådan utgångspunkt. Svenskt Näringsliv **avstyrker** förslaget.

Förslaget om att livräntan ska kunna omprövas när en försäkrad blir äldre

Utgångspunkten för sjuk- och arbetskadeförsäkringen är att den som kan försörja sig genom eget arbete också ska göra det. Den försäkrade förväntas ta tillvara sin förmåga att skaffa inkomst med hänsyn till arbetsskada, samtidigt som ett förlängt arbetsliv eftersträvas. Att införa särskild reglering avseende omprövning av livränta med utgångspunkt i den försäkrades ålder utifrån regelverket för sjukersättning är inte motiverat. Svenskt Näringsliv **avstyrker** därför förslaget.

Förslaget om att förtydliga möjligheterna att ompröva rätten till livränta vid utbildning

Svenskt Näringsliv ser positivt på att den försäkrade genom utbildning eller liknande åtgärder ges möjlighet att förbättra sin förmåga att försörja sig genom eget arbete. På sådant sätt kan den försäkrades förvärvsförmåga förstärkas. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** därför förslaget att förtydliga möjligheterna att ompröva rätten till livränta vid utbildning eller liknande åtgärd.

Förslag om utökade möjligheter att fastställa rättvisande livränteunderlag

Svenskt Näringsliv anser att det saknas skäl att utvidga möjligheterna att tillämpa annat inkomstunderlag än sjukpenninggrundande inkomst (SGI) vid fastställande av livränteunderlag. Gällande regelverk och praxis medger möjligheter att vid fastställande av livränteunderlag frångå den försäkrades SGI när detta inte är rättvisande, så att livränta kompenserar inkomstförlust till följd av arbetsskada. Svenskt Näringsliv **avstyrker** därför förslaget.

Förslag att förtydliga när arbetskadeförsäkringen ska träda in istället för förmåner från andra socialförsäkringar

Svenskt Näringsliv anser att nuvarande regelverk i 40 kap. 3 § SFB är tillfyllest och **avstyrker** därför förslaget.

Förslag om inkomstindexering av livräntan

Utredningen föreslår att beviljade livräntor årligen ska räknas om med förändringar i inkomstindex, istället för dagens uppräkningsmetod med ett så kallat särskilt tal. Även utredningen Samlad kunskap – stärkt handläggning (SOU 2017:25) lämnade förslag om att inkomstindexera livränta. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** ånyo förslaget om inkomstindexering av livräntan, så inkomstförlusten till följd av arbetsskada kompenseras.

Förslag om höjt tak för livränteunderlaget

Utredningen föreslår att det så kallade taket för livränteunderlag successivt höjs från 7,5 prisbasbelopp till 7,5 inkomstbasbelopp. Alternativt föreslås att sådant tak ska ligga i paritet med taket som gäller i sjukförsäkringen, dvs. 10 prisbasbelopp. Då arbetsskadeförsäkringen är sekundär till sjukförsäkringen kan finnas skäl att tillämpa enhetligt tak för ersättningarna. Syftet att lämna full kompensation vid inkomstförlust vid arbetsskada kan motivera samma tak som primärt tillämpas genom sjukförsäkringen vid inkomstförlust. Utredningens förslag om ersättningstak motsvarande 7,5 inkomstbasbelopp saknar dock motsvarighet inom sjukförsäkringen och kan därför svårligen motiveras.

Höjd ersättning och ökade kostnader för arbetsskadeförsäkringen, samtidigt som förslag lämnas om utvidgad rätt till arbetsskadelivränta, måste ställas i relation till långsiktig och hållbar finansiering. Förslagets konsekvenser och påverkan på ersättningssystemen är svåra att överblicka, samtidigt som de riskerar innebära permanenta och strukturella förändringar. Kostnadsberäkningarna riskerar att inte belysa alla konsekvenser av detta. De sammantagna konsekvenserna och den långsiktiga finansieringen har inte tillräckligt tydligt belysts av utredningen, varför förslaget inte kan anses vara tillräckligt utrett. Svenskt Näringsliv **avstyrker** därför förslaget.

Svenskt Näringsliv vill i sammanhanget lyfta sin bedömning – i likhet med den parlamentariska socialförsäkringsutredningen (SOU 2015:21) – att det under överskådlig tid kommer att finnas begränsade resurser för reformer av socialförsäkringarna. Detta innebär att reformer bör fokusera på att effektivisera försäkringarna, tillse att de stödjer arbetslinjen, tar tillvara arbetsförmåga och underlättar återgången i arbete. Förslag som innebär ökade kostnader inom socialförsäkringarna, måste därför ställas i relation till frågan om långsiktig och hållbar finansiering.

Förslag om att färdolycksfall fortfarande ska omfattas av arbetsskadeförsäkringen men bör anges som en del av arbetsskadebegreppet

Svenskt Näringsliv anser att färdolycksfall fortsatt bör regleras i egen bestämmelse i arbetsskadeförsäkringen och **avstyrker** därför förslaget. I sammanhanget kan påtalas att det inte är självklart att färdolycksfall till och från arbete ska ingå i arbetsskadeförsäkringen. Arbetsgivare har ingen möjlighet att påverka eller förhindra denna typ av skador, vilket i sig kan tala för annan försäkringslösning.

Förslagen om en tydligare och mer ändamålsenlig arbetsskadeprövning genom uppdelning i fyra led

Utredningen föreslår att arbetsskadeprövningen ska ske i fyra led, för ökad rättssäkerhet och transparens. Utredningen föreslår även att principen om att den försäkrade omfattas i sitt befintliga skick förtydligas, så att sjukdomar och dylikt inte vägs in som konkurrerande faktorer i arbetsskadeprövningen. Svenskt Näringsliv instämmer med att kraven för att få en arbetsskada godkänd generellt är väl avvägda, men att den helhetsbedömning som görs riskerar innebära att prövningen blir otydlig för den försäkrade. En tydligare struktur för arbetsskadeprövningen kan underlätta den försäkrades förståelse om vad som leder till att en skada godkänns eller inte godkänns som arbetsskada. Detta gäller särskilt arbetsskada i form av annan skadlig inverkan, dvs. arbetssjukdomar. Svenskt Näringsliv ser förtjänster med att de delar som ingår i arbetsskadeprövningen förtydligas, men anser att de led i arbetsskadeprövningen avseende exponering och skadlig inverkan som föreslås föregå den individuella sambandsbedömningen mer sällan är aktuella vid olycksfall och färdolycksfall.

Exponering och skadlig inverkan i arbetet bedöms primärt avseende arbetssjukdomar. Det handlar exempelvis om bedömningar av hur ofta, hur länge och i vilken mängd en individ varit exponerad för något. Vid bedömning av om "annan skadlig inverkan" (arbetssjukdomar) utgör arbetsskada, behöver exponering och skadlig inverkan påvisas med vetenskapligt stöd eller annan väl utbredd uppfattning bland läkare. Sådana behov föreligger vanligtvis inte vid olycksfall och färdolycksfall.

Svenskt Näringsliv ställer sig tveksam till om författningsförslagen avseende de fyra leden i arbetsskadeprövningen är relevanta vid bedömning av olycksfall och färdolycksfall, där författningsförslagen avseende exponering och skadlig inverkan främst synes ha betydelse för prövning av arbetssjukdomar (annan skadlig inverkan). Även om dagens reglering kan ses som knapphändig, så finns risk att den föreslagna regleringen inte skapar den tydlighet och transparens som eftersträvas. Förslagen riskerar även innebära mer omfattande och komplex handläggning av olycksfall och färdolycksfall.

Förslag om att utgångspunkten vid arbetsskadeprövningen ska vara den skada som innebär att den försäkrade uppfyller grundkraven

Utredningen föreslår att arbetsskadeprövningen ska ske i fyra led, och föreslår som utgångspunkt ett första led med förtydligande om att skada (diagnos) som kan innebära att den försäkrade uppfyller arbetsskade försäkringens grundkrav också utgör utgångspunkt vid arbetsskadeprövningen. Finns flera olika diagnoser för symptom som kan ge rätt till ersättning, behöver det definieras vilken av diagnoserna som mest sannolikt innebär att den försäkrade uppfyller grundkraven och därför ska prövas som arbetsskada. Finns två diagnoser med symptom som var för sig innebär att den försäkrade uppfyller grundkraven behöver båda skadorna prövas som arbetsskada. Förslaget syftar till att minska risken för att arbetsskadeprövningen blandas ihop med övriga krav, genom att arbetsskadeprövningen tydligt startar med ställningstagande om vilken skada som prövas och slutligen godkänns eller inte godkänns som arbetsskada. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** förslaget.

Förslag om beviskravet för exponeringen i arbetet

Svenskt Näringsliv har inga invändningar mot att beviskravet *sannolikt* avseende exponering i arbetet tydliggörs. Svenskt Näringsliv ser dock att bedömning av exponering som det andra av de fyra föreslagna leden i arbetsskadeprövningen primärt bör vara aktuell vid "annan skadlig inverkan", dvs arbetssjukdomar. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** förslaget, förutsatt att förtydliganden görs om innebörden av bestämmelsen avseende olycksfall och färdolycksfall.

Förslag om bedömningen av skadlig inverkan i arbetet

Svenskt Näringsliv har inga invändningar mot att beviskravet *sannolikt* avseende skadlig inverkan i arbetet tydliggörs. Svenskt Näringsliv ser dock att bedömning av skadlig inverkan som det tredje av de fyra föreslagna leden i arbetsskadeprövningen primärt bör vara aktuell vid "annan skadlig inverkan", dvs arbetssjukdomar. Därför föreligger behov av att tydliggöra att bedömningen avseende skadlig inverkan primärt avser skada till följd av "annan skadlig inverkan" (arbetssjukdomar), då sådan bedömning mer sällan behövs vid olycksfall och färdolycksfall. En kortvarig, ovanlig och oförutsedd skada som föranleder olycksfall eller färdolycksfall kan vanligtvis bedömas utan att den skadliga inverkan av sådan händelse behöver påvisas med vetenskapligt stöd eller annan väl utbredd uppfattning. Personskada vid olycksfall och färdolycksfall innebär normalt sett inte komplicerad utredning och handläggning. Vid arbetssjukdomar däremot är det betydligt mer komplexa bedömningar som behöver göras, där den skadliga inverkan av exponeringen behöver påvisas med vetenskapligt stöd eller annan väl utbredd uppfattning. Svenskt Näringsliv **tillstyrker**

förslaget, förutsatt att förtydliganden görs om innebörden av bestämmelsen avseende olycksfall och färdolycksfall.

Förslag om den individuella sambandsbedömningen

Utredningen föreslår att den individuella sambandsbedömningen ska göras i ett separat och avslutande fjärde led, där beviskravet fortsatt ska vara *övervägande skäl*. Utredningen föreslår även att principen om "befintligt skick" förtydligas och kodifieras i bestämmelsen. Svenskt Näringsliv ser positivt på att fortsatt tillämpa beviskravet övervägande skäl vid den individuella sambandsbedömningen.

Svenskt Näringsliv **tillstyrker** förslaget och har inga invändningar mot att principen om befintligt skick kodifieras, förutsatt sådan kodifiering inte innebär en utvidgning av nämnda princip.

Förslag om arbetsskadeprövningens behov av kunskapssammanställningar

En arbetsskada kan godkännas om samband stöds av vetenskapliga studier eller en väl utbredd uppfattning bland professioner med relevanta specialistkunskaper. Utredningen föreslår därför att SBU ska ha fortsatt ansvar för att systematiskt sammanställa vetenskaplig kunskap om arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom. Utredningen föreslår därutöver att uppdraget till SBU ska kompletteras med tillsättande av ett fristående arbetsskaderåd, vilket utformas som en kommitté, med uppgift att sammanställa väl utbredda uppfattningar om arbetsmiljöns betydelse för sjukdom bland professioner med relevanta specialistkunskaper. Utredningen föreslår att regeringen avgör vem som ska ingå i sådant råd, men pekar på att olika typer av specialistkunskaper och centrala myndigheter bör vara representerade. Utredningen bedömer att Socialstyrelsen, Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket är sådana centrala myndigheter. Utredningen lyfter även att det kan vara värdefullt om arbetsmarknadens parter och AFA kan bidra till och få insyn i det föreslagna arbetsskaderådets arbete med kunskapssammanställningar.

Svenskt Näringsliv anser att det kan vara värdefullt med ett fristående arbetsskaderåd som sammanställer väl utbredda uppfattningar om arbetsmiljöns betydelse för sjukdom. Genom det av Svenskt Näringsliv, LO och PTK ägda bolaget AFA finansierar parterna sedan lång tid omfattande forskning inom arbetsmiljö och hälsa, med fokus på att omsätta forskningsresultaten i praktisk tillämpning. Parterna identifierar och finansierar även behoven av ny forskning och utlyser särskilda programsatsningar, samtidigt som AFA även finansierar kunskapssammanställningar inom arbets- och miljömedicin. Svenskt Näringsliv menar därför att arbetsmarknadens parter bör ges möjlighet att medverka i det föreslagna arbetsskaderådet och vid framtagandet av kunskapssammanställningar, då parterna har unik kompetens och kunskap om de arbetsmiljöförhållanden som råder inom olika branscher och arbetsplatser på arbetsmarknaden. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** förslaget, under förutsättning att parterna ges möjlighet att medverka i föreslaget arbetsskaderåd.

Förslag om avskaffande av undantaget vid vissa psykiska och psykosomatiska skador

Utredningen föreslår att undantaget från arbetsskedeförsäkringen vid vissa psykiska och psykosomatiska skador avskaffas. Förslaget innebär att skada av psykisk eller psykosomatisk natur som är en följd av en företagsnedläggelse, bristande uppskattning av den försäkrades arbetsinsatser, vantrivsel med arbetsuppgifter eller arbetskamrater eller därmed jämförliga förhållanden kommer att omfattas av det generella arbetsskadebegreppet.

Svenskt Näringsliv anser att det saknas anledning att avskaffa undantaget, då de angivna exponeringarna är sådana som ligger i arbetets natur och rimligen kan förväntas bäras av de försäkrade. Därutöver kan antas att sådan exponering som idag är undantagen sannolikt inte heller kan komma att bedömas som en arbetsskada vid arbetsskadeprövning, utan snarare skapa förväntningar hos den försäkrade som svårigen kan infrias. Dessutom innebär förslaget utökad administration och uppgiftslämnarbörd, som är svåra att motivera och väga upp i förhållande till eventuella fördelar som förslaget kan ge. Svenskt Näringsliv **avstyrker** därför förslaget.

Svenskt Näringsliv anser dock att det finns skäl att förtydliga nuvarande lydelse av undantagsbestämmelsen i 39 kap. 5 § SFB, för att underlätta bedömningen av de omständigheter som avgränsar arbetsskadeskyddet och öka rättssäkerheten.

Förslag om avskaffande av undantaget vid smitta

Utredningen föreslår att undantaget från arbetsskedeförsäkringen vid smitta avskaffas. Även utredningen Samlad kunskap – stärkt handläggning (SOU 2017:25) lämnade förslag om att arbetsskador som framkallats av smitta bör omfattas av arbetsskedeförsäkringen och att det generella arbetsskadebegreppet ska gälla för smittsamma sjukdomar. Smittsamma sjukdomar kan då regleras på ett mer flexibelt sätt, samtidigt som alla arbetstagare omfattas av sådant skydd och inte endast särskilt skyddade personkretsar. Svenskt Näringsliv anser dock att det är angeläget att vardagliga infektioner även fortsättningsvis hålls utanför arbetsskadeskyddet genom att varaktighetskravet upprätthålls. Svenskt Näringsliv **tillstyrker** förslaget.

Svenskt Näringsliv vill dock i sammanhanget påtala att det är angeläget att arbetsgivarens skyldighet att anmäla misstänkt arbetsskada vid smittsamma sjukdomar begränsas, så att vardagliga infektioner som inte leder till varaktig skada undantas från sådan anmälnings-skyldighet.

Bedömning – överväganden om skador som uppkommer utanför ordinarie arbetsplats

Svenskt Näringsliv **instämmer** med utredningens bedömning att skyddet vid arbetsskada utanför ordinarie arbetsplats är väl avvägt och att det saknas behov av att vare sig inskränka eller utvidga skyddet. Arbetslivet förändras och arbetsuppgifter utförs på platser utanför den ordinarie arbetsplatsen, exempelvis i den försäkrades hem, varför det är av vikt att arbetsskedeförsäkringen omfattar skador som sker vid sådant distansarbete.

Bedömning om förutsättningar för en alternativ finansieringsmodell för ökade ekonomiska drivkrafter

Svenskt Näringsliv **instämmer** med utredningens bedömning att det saknas förutsättningar för en finansieringsmodell som skapar ekonomiska drivkrafter för arbetsgivare att förebygga arbetsskador och främja återgång i arbete. Arbetsgivarna finansierar genom arbetsgivaravgiften socialförsäkringsförmånerna. Arbetsskadeavgiften inom ramen för arbetsgivaravgiften finansierar dock inte alla kostnader för inkomstförluster som beror på arbetsskador. Arbetsskedeförsäkringen är sekundär till sjukförsäkringen. Det innebär att en stor del av kostnaderna för arbetsskador inte belastar den allmänna arbetsskedeförsäkringen. Därutöver är det komplext att inkludera arbetssjukdomar i en riskdifferentierad finansieringsmodell, då sådana sjukdomar ofta visar sig lång tid efter exponeringstillfället. Det saknas även tillförlitlig statistik om arbetsskador. Det saknas med andra ord grundläggande förutsättningar för att skapa drivkrafter som förhindrar arbetsskador genom en differentiering av arbetsskadeavgiften.

En annan finansieringsmodell för arbetsskadeförsäkringen förutsätter utredning av en mängd frågor, exempelvis det finansiella ansvaret och olika principer för hur försäkringsåtaganden budgeteras och finansieras, vilka delar av försäkringsansvaret som ska omfattas, möjligheterna att bevara det generella arbetsskadebegreppet och frågan om krav på vållande, om och hur risk för arbetsskada fördelar sig på arbetsmarknaden, förutsättningarna för kompletterande kollektivavtalade ersättningar, samt frågan om selektering bland olika försäkringsgrupper. Det behövs även kunskap om hur effektivt dagens system är för att förhindra arbetsskador, med omfattande föreskrifter från Arbetsmiljöverket och regleringar kring inspektioner och sanktionsmöjligheter för myndigheten, samt anmälningsskyldighet av arbetsskador för arbetsgivare.

Svenskt Näringsliv anser att arbetsgivarna redan har ett omfattande ansvar för såväl förebyggande arbetsmiljöarbete som arbetsplatsinriktade insatser för att ta tillvara arbetsförmåga, det saknas därför anledning att reglera detta ytterligare genom förändring av arbetsskadeförsäkringens finansiering. Privata företag har starka ekonomiska drivkrafter att förebygga arbetsskador och främja tidig återgång i arbete. Medarbetares frånvaro innebär sjuklönekostnader, kostnader för produktionsbortfall och vikarier, risk för kvalitetsbrister, försenade leveranser och kontraktbrott. Dagens allmänna arbetsskadeförsäkring, med staten som huvudman, solidarisk finansiering och enhetlig premie saknar förutsättningar för alternativ finansieringsmodell. De eventuella fördelar differentierade premier kan ha för att skapa drivkrafter för förebyggande arbetsmiljöarbete kan uppnås på andra sätt.

De centrala parterna genom Svenskt Näringsliv, LO och PTK har under lång tid skapat förutsättningar för en bättre arbetsmiljö och ökad hälsa inom den privata sektorn. Parterna har tecknat överenskommelse om Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA) som är ett komplement till den allmänna arbetsskadeförsäkringen. Genom TFA får anställda skadeståndersättning vid arbetsskada, utan prövning av vållande, samtidigt som det generella arbetsskadebegreppet tillämpas.

Genom AFA finansierar parterna dessutom omfattande forskning inom arbetsmiljö- och hälsoområdet, där särskilt vikt läggs vid att forskningsresultaten kommer till nytta och görs tillgängliga. Detta sker bland annat genom Prevent, som ägs av parterna. Genom Prevent underlättas arbetet på arbetsplatserna med att skapa en god arbetsmiljö, exempelvis genom information, utbildningar och särskilt framtagna produkter till hjälp i arbetsmiljöarbetet.

Genom AFA har parterna även utvecklat ett webbaserat system för information om arbetsmiljö (IA-systemet), vars syfte är att praktiskt stödja företags systematiska arbetsmiljöarbete och därmed förebygga skador och ohälsa på arbetsplatser med kollektivavtal. IA-systemet används av cirka 4 500 företag och organisationer med över 1,5 miljoner anställda inom ett 40-tal branscher. Deltagande företag har även möjlighet att via IA-systemet anmäla skador i arbetet till Försäkringskassan. År 2023 anmäldes ca 47 000 skador på detta sätt.

Med utgångspunkt i de kollektivavtal som parterna träffat har olika insatser vidtagits av parterna i privat sektor, vilka underlättat främjande, förebyggande och rehabiliterande insatser på arbetsplatserna så att arbetsskador kunnat förebyggas och arbetsförmåga kunnat tas tillvara. Arbetsgivarnas premier för de kollektivavtalade försäkringarna har möjliggjort bredden av insatser på arbetsmiljö- och hälsoområdet.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Mattias Dahl

A large, stylized handwritten signature in blue ink is positioned to the right of the text 'SVENSKT NÄRINGSLIV' and 'Mattias Dahl'. The signature consists of several overlapping loops and curves, characteristic of a cursive or semi-cursive script.